

GIBANJE ZA DRUŽBENO ODGOVORNOST

10 TEMELJNIH ZAHTEV ZA DRUŽBENO ODGOVORNOST

- 1. Družbena odgovornost do prihodnjih rodov*
- 2. Družbena odgovornost do starejših in do bolnih*
- 3. Družbena odgovornost do dela (postopna odprava prekarnega dela)*
- 4. Družbena odgovornost do dela je vrnitev družbene veljave delu*
- 5. Družbena odgovornost do podjetništva*
- 6. Družbeno odgovorno korporacijsko upravljanje*
- 7. Družbeno odgovorno upravljanje javnega premoženja*
- 8. Družbeno odgovorno javno upravljanje*
- 9. Družbena odgovorna zunanja in varnostna politika*
- 10. Družbena odgovornost do zgodovine*

PREAMBULA

Izhajajoč iz tradicije **razsvetljenstva in racionalizma**, ki sta omogočila nesluten tehnološki, gospodarski in družbeni razvoj sodobnega sveta, vidimo družbeno odgovorno ravnanje do prihodnjih rodov v tem, da se kot podlaga družbenemu in političnemu delovanju odločneje kot doslej vzpostavijo **svoboda in dostojanstvo posameznika, znanje, izobraževanje in ustvarjalno delo, katerega cena se oblikuje predvsem po načelu prispevka dodani vrednosti in manj na trgu delovne sile**. Družbena odgovornost je **odgovornost vsakogar** – posameznikov in skupin, da v svojih življenjskih in družbenih vlogah ravnajo tako, da so tudi drugim na voljo enako kakovostni pogoji življenja in da z uresničevanjem svojih pravic ne posegajo v pravice drugih. **Družbena odgovornost je še posebej odgovornost korporacij ter nosilcev kapitala in politične oblasti (državnih organov in političnih strank)**, da svojo družbeno moč uresničujejo v mejah svojih pristojnosti v dobro vseh ljudi in okolja in, da zagotavljajo enako kakovostne pogoje življenja ljudem sedanjega in prihodnjih rodov. To pomeni, da so odgovorni za gospodarski **in družbeni razvoj, za socialni položaj ljudi** ter za **premagovanje prevelike dohodkovne in s tem družbene neenakosti, ki izvira iz izkoriščanja dela v prid kapitala** in za **udejanjanje človekovih pravic in dostojanstva tudi v razmerjih med delom in kapitalom, lokalno in globalno**. Družbeno odgovorno delovanje je treba zagotavljati z ustrezno **vzgojo in izobraževanjem, uveljavljanjem pravne države, hitrejšo odzivnostjo državnih organov, etiko medsebojnega spoštovanja** v vsakdanjem in političnem življenju ter več znanja. **Skupni imenovalec 10 zahtev je: ali bo človeštvo razvilo družbeno odgovornost kot vsakdanjo prakso ali bo kmalu propadlo, saj brez nje uničuje pogoje za svoj obstoj?**

1. Družbena odgovornost do prihodnjih rodov

Družbena odgovornost do prihodnjih rodov v RS terja uveljavitev programa “**Gospodarska rast za blaginjo vseh ljudi**”, to je programa razvojnih, ekonomskih in socialnih politik, ki bodo udeležile uravnoteženje rasti dobičkov z rastjo plač in socialnih dajatev, z davčno podporo vlaganjem v **razvoj človeških zmogljivosti, v nove zaposlitve in stanovanja** predvsem za mlade. To terja korenito **posodobitev raziskovalnega in visokošolskega sistema**, takojšnje **povečanje vlaganj v raziskave in razvoj ter v kakovostno visoko šolstvo** na raven povprečja EU in nadaljnjo **rast po stopnji rasti BDP** ter uresničitev ustavno zajamčene **avtonomnosti univerze**.

2. Družbena odgovornost do starejših in do bolnih

Družbena odgovornost do starejših je skrb za varno starost ter spodbujanje čim daljšega obdobja poklicnega dela ter mentorskih aktivnosti ustvarjalnih in dela željnih starejših oseb, nadalje uveljavitev zakonske obveznosti **sprotne pravične valorizacije** ter izplačila vseh vrst pokojnin in drugih socialnih dajatev **z rastjo plač**. Vzpostaviti je treba pravico vsakogar, da **tudi po upokojitvi** še naprej za plačilo opravlja gospodarsko ali drugo ustvarjalno dejavnost (samostojni podjetniki, obrtniki, samostojni kulturni delavci, visokošolski učitelji, raziskovalci in drugi ustvarjalci) in je pri tem davčno izenačen z drugimi. **Družbena odgovornost do bolnih** terja izboljšanje kakovosti storitev javnega zdravstva in **skrajšanje čakalnih dob**. Ne pristajamo na javni sistem z omejenimi storitvami za tiste prebivalce, ki si ne morejo privoščiti samoplačništva in zasebnih zavarovanj ter na razvoj zasebnega zdravstva z najsodobnejšo opremo in najpodjetnejšimi zdravniki le za tiste prebivalce, ki si to lahko privoščijo.

3. Družbena odgovornost do dela (postopna odprava prekarnega dela)

Družbena odgovornost do dela in človekove ustvarjalnosti je ustvarjanje možnosti **za pravico do dostojnega in pošteno plačanega dela** za vse ter za vzpostavitev **dela kot podlage za socialne pravice** ter za pravico upravljanja in dela ustvarjene presežne dodane vrednosti; terja tudi dosledno upoštevanje ekonomskih in socialnih pravic, kot izhajajo iz zgodovinskega in kulturnega razvoja RS in EU ter mednarodnih aktov. **Družbena odgovornost do dela** terja omejevanje in postopno **odpravo brezpravnega prekarnega dela kot edine poti za preživetje**. Uveljaviti je treba načelo: ‘**vsako delo šteje**’ v smislu, da prinaša delavcu sorazmerno enake socialne pravice in dohodke.

4. Družbena odgovornost do dela je vrnitev družbene veljave delu

Družbena odgovornost do dela terja uveljavitev zakonskih podlag za določanje **korporacijskih pravic tudi na temelju dela** in razumevanje **pravice do upravljanja in udeležbe na dobičku kot temeljne človekove pravice**. Družbena odgovornost do dela terja: a) uveljavitev **obvezne udeležbe zaposlenih v dobičkih** gospodarskih družb, kadar družbeniki namenijo dobiček za dividende (v dogovoru med delavskimi predstavništvi in kapitalskimi organi korporacije); b) vzpostavitev **zakonskih podlag deležništva**, da se gospodarske družbe lahko preoblikujejo v moderne **deležniške korporacije** in da se lahko ustanovijo, **kapitalsko delavske in delavske korporacije**. Potrebna je prenova korporacijske zakonodaje in zakonodaje o sodelovanju zaposlenih pri upravljanju podjetij in zavodov z vključitvijo **obveznega deležniškega dogovora** na temeljni ravni in na ravni kapitalsko povezanih družb. Terja tudi zakonsko ureditev in spodbujanje ustanavljanja t. i. delavskih korporacij in delavskih zadrug, v katerih **delavec ni le nosilec najete delovne sile - proletarec in torej ni v mezdnem razmerju**, ampak je konstitutivni član združbe.

5. Družbena odgovornost do podjetništva

Družbena odgovornost do podjetništva je vzpostavljanje bistveno ugodnejših podpornih in s tujimi investitorji izenačenih pogojev za investiranje ter za razvoj **podjetniške pobude** in ustvarjalnosti ter podjetništva v RS; podjetniki v RS so pomembni ustvarjalci nove vrednosti in družbenega bogastva ter glavni motor gospodarske rasti in novih zaposlitev. Tako kot vsako ustvarjalno delo tudi podjetništvo temelji na inovaciji in prevzemanju tveganj, zato predstavlja samostojno podlago za **pravice upravljanja in udeležbe na presežni dodani vrednosti**.

RS mora sprejeti dolgoročni program razvoja podjetništva do l. 2050 z jasno **vizijo** podjetniškega podpornega okolja v prihodnosti, upošteva spoznanje, da mora upravljanje hitro rastočega, dinamičnega podjetja temeljiti na podjetniški viziji in kulturi ter na **podjetnikovi družbeni odgovornosti za rast in družbeni razvoj ter blaginjo**.

6. Družbeno odgovorno korporacijsko upravljanje

Družbeno odgovorno korporacijsko upravljanje terja takojšen sprejem **Državnega programa družbene odgovornosti korporacij, nosilcev kapitala in politične oblasti (državnih organov in političnih strank)**, ki

naj zavezuje vse, da na svoji ravni oblikujejo strategije družbene odgovornosti, korporacije pa posebej, da namenijo zakonsko določen odstotek čistega dobička za strateško opredeljene namene svoje odgovornosti do širše družbene skupnosti. Korporativna družbena odgovornost je **dolžnosti in odgovornosti organov vodenja** in nadzora gospodarskih družb. Družbeno odgovorno korporacijsko upravljanje terja uveljavitev odškodninske odgovornosti članov (nadzornih) svetov ter direktorjev oziroma ravnateljev tudi delavcem, partnerjem, območni in družbeni skupnosti in drugim deležnikom in ne zgolj delničarjem; v korporacije ne investirajo in v njih ne tvegajo le večinski delničarji, ampak tudi manjšinski delničarji, zaposleni, dobavitelji, upniki, območne in širša skupnost. Družbeno odgovorno upravljanje terja tudi dopolnitev korporacijske zakonodaje v podporo učinkovitejšemu **varstvu malih delničarjev, varstva v primerih konflikta interesov in kršitve pravil o integriteti** ter za hitrejši razvoj socialne ekonomije in sicer predvsem socialnega podjetništva in delavskega delničarstva in zadružništva.

7. Družbeno odgovorno upravljanje javnega premoženja

Družbeno odgovorno upravljanje javnega premoženja terja verodostojno **ločitev nadzorstvene od regulatorne funkcije** pri upravljanju državnega premoženja (vlada ne more biti skupščina SDH); **prenehati je treba s političnim kadrovanjem** in uzakoniti zavezujoče visoke standarde usposobljenosti (npr. državni strokovni izpit) in integritete za nadzornike in direktorje družb v državni ter občinski lasti. Družbeno odgovorno upravljanje javnega premoženja terja, da se zaposlenih, ki jim je bila odvzeta **pravica do lastninjenja javnih podjetij**, povrne to pravico po enakih merilih, kot so jo uživali vsi drugi zaposleni. **Družbeno odgovorno upravljanje javnih zavodov** terja njihovo zakonsko razvrstitev na **državne (proračunske) in samostojne (tržne)**; pri samostojnih zavodih, ki redno ustvarjajo vsaj 75% prihodkov s prodajo na trgu, naj velja ureditev korporacijskega upravljanja in odgovornosti po vzoru zasebnih korporacij in izključitev zaposlenih iz sistema javnih uslužbencev.

8. Družbeno odgovorno javno upravljanje

Družbeno odgovorno javno upravljanje mora temelji na načelu neposredne demokracije, ki zagotavlja neposreden vpliv državljanov na izbiro predstavniških teles z **možnostjo odpoklica** ter **vkjučevanje civilno družbenih gibanj** in pobud v odločanje. Terja tudi uveljavitev načela **znanstvene preverljivosti**, ki zagotavlja, da imajo predlagani zakoni, ukrepi itd. trdno in interdisciplinarno izkustveno podlago (na primer glede vprašanj varstva

okolja, zdravstva, izobraževanja); terja polno uveljavitev načela **civilizacijskega soglasja**, ki zagotavlja uvedbo meddržavno dogovorjenih standardov človekovih pravic (OZN), pravic iz dela (ILO), kakovosti življenja (WHO, FAO). **Izogibanje uporabe lažnih in nepreverjenih informacij, zlorabe čustev ljudi** (ksenofobije in drugih fobij, nacionalizma, rasizma...) ter populizma v politične namene je temelj družbeno odgovornega javnega upravljanja in moralna podstat za **odločen spopad z krizo strankarskega sistema** in partitokratsko demokracijo, ki se širi v krizo parlamentarizma in političnega sistema. Družbena odgovornost do javnega upravljanja terja uvajanja sodobnih **oblik neposrednega izrekanja, ki jih omogočata digitalizacija** in informacijska družba; v izvajanje oblasti (ne le v dialog z oblastjo) bi morali biti poleg političnih strank in v tekmovanju z njimi vključeni tudi reprezentativni del civilne družbe in institucije znanosti. **Volilni sistem v RS je neustaven**, saj ne omogoča neposrednega in odločilnega vpliva volivca na izbiro kandidatov. Volilni sistem tudi ne zagotavlja uporabe najboljših človeških zmogljivosti iz intelektualnih središč po Sloveniji oziroma izbire najbolj ustreznih ljudi v upravljanje države. V ustavno skladnem volilnem sistemu je treba **uveljaviti odgovornost poslancev** njihovim volivcem tudi z možnostjo odpoklica.

9. Družbena odgovorna zunanja in varnostna politika

Družbena odgovorna zunanja in varnostna politika terja, da RS uredi svoje **meje (s Hrvaško to traja že več kot 25 let)** in druga razmerja (**Avstrijska državna pogodba**) s sosedi; terja tudi, da RS svoje interese na obrambnem področju uveljavlja s poklicno **vojaško sestavo, dopolnjeno z naborniško vojsko**, ki jo mora vzpostaviti, okrečiti in učinkovito organizirati. Dejavna zunanja politika RS, ki se odziva na spreminjajoče se mednarodno in varnostno okolje EU je temeljni okvir nacionalne varnosti RS. Družbena odgovorna zunanja politika je vključevanje v **vseevropsko prometno omrežje**, ki je tesno povezano s koprskim pristaniščem in navezavo na prometno os Baltik–Jadran, s tem pa z našim mestom v alpsko-jadransko-podonavskem prostoru, v Srednji Evropi in Sredozemlju. Ta geopolitična območja, ki so tudi naša najpomembnejša tržišča in skupni kulturni prostor, naj bodo v žarišču dejavnosti slovenske zunanje politike. Celovita **ureditev nasledstvenih vprašanj** je najpomembnejša točka dvostranskih odnosov z državami regije. RS mora še naprej podpirati vključevanje držav Zahodnega Balkana v evro povezave ter obstoj in razvoj avtohtonih slovenskih narodnostnih skupnosti v štirih sosednjih državah.

10. Družbena odgovornost do zgodovine

Družbena odgovornost sedanjih rodov do zgodovine terja, da se upravljanje družbe **očisti konstruktov post-resničnosti** kot so psevdo znanosti, alternativna medicina, zanemarjanje okoljske problematike, strašenje pred genetskimi raziskavami in poskusi, zavračanje evolucionizma, odtegotanje človekovih pravic migrantom, prekomerno naraščanje socialnih razlik itd. Kardakoli v zgodovina je politika tovrstne pojave vgradila v svojo doktrino in delovanja, je družba doživljala padce in katastrofe, kot so bile vojne in naravne nesreče. **Politična moč mora temeljiti na znanstveno preverjenih resnicah** in/ali zgodovinsko potrjenih civilizacijskih izkušnjah in se ne sme sama brez te podlage proglašati za resnico.

Skokovit tehnološki razvoj terja **opustitev staromodnih in preživelih razmerij med delom in kapitalom**, izključno kapitalskega temelja upravljanja in prilaščanja in **ukrepanje zoper povečevanje dohodkovne neenakosti** z uveljavitvijo paradigme **vključujoče rasti in blaginje** za vse ljudi.

Družbena odgovornost do prihodnjih rodov terja da se politika vrne k temeljem **racionalizma, resnici in objektivni stvarnosti ter opusti populizem kot instrument uresničevanja svojih ozkih in kratkoročnih interesov**. V snovanje družbeno inovativnih rešitev razvojnega prodora moramo vključiti slovensko znanost, predvsem akademije, univerze, visokošolske zavode, raziskovalne in svetovalne združbe ter široko razvejano in družbeno vplivno civilno družbo in ne le oblastne in strankarske strukture.

Datum:

PODPISI

PODPISI

